דם חטאת פרק אחד עשר זבחים צב.

אכל לא של עץ. דכת כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא ואי כר"ש לא משכחת כיבוי [ה] אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבוי [ו] ואריך להם דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי [ז] לאו צורך גופו הוא שיהא [ח] צריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוליא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המניח (דף לה.): **מערכה.** על הרלפה בעזרה ולא יוציאם לחוץ: משום שנאמר בקדש [א] באש תשרף. בפ' שני דפסחים (דף כד.) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' [ח] ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים שמחוצתו [ט] בעזרה שיהו נשרפים בעזרה כדכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף. ותמיה אני למה שורפן לעצמן ואינו שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שהו שורפין פסולי קדשים [י] ומלאה בעיני שהוא [יא] דבר לא שורפן לעצמן שהרי שרפתן ביכרת לעצמה שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש: **הדס והשמן** גרסי' [יא]:

הדרן עלך כל התדיר

דם חטאת. טעון כיבוי. דכתיב ואשר יזה מדמה וגו': **במקום קדוש תאכל.** בהוא עניינא כתיב: **תורת החטאת.** ריש"א דעניינא הוא: **פסולה אין** [כ] **טעון דמה כיבוי.** דכתיב אשר יזה [יא] כלומר להזאה הכתוב מדבר: **שעם הכושר.** לזריקה: **שלנה.** לן דמה: **ושקבלו** [יב] **פסולין אם דמה** גרסי'. ולא גרסי' חזקו דהא אפילו כשרה שנתן [את] מדמה לאחר זריקה על הנבד אין מעון כיבוי דראמרינן לקמן [כ] פרט לזה שכבר הוזה [יא]: **גמ'** משמע החטאת. בהוא עניינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות: **אפילו הטעם העוף נמי.** אע"ג דכתיב זאת למיעוטא הא פנימיות נמי אימעיטו דבנאכלות הכתוב מדבר וקמרגינן להו מתורות: **ומה ראיה.** לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת: **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבות.** כדין המיצוים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה לפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאצבע ואיסים אימוריהן לאיסים אכל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון לפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באצבע בחודה של קרן ואין ממנה לאיסים: דמיירי כגון שנשבר הקרן או אינו על מזבח למלן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו** פסולין וזרקו את דמה. פירש בקונטרס לו זרקו [יא] ואע"ג דאפילו כשרה אם נתן דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוי כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה לקמן [כ] ופ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול תהא** [ו] דם חטאת העוף טעון כיבוי ת"ל זאת. והוא הדין קדשים קלים [ז] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף לח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבגדי אף כל מתקדש בבגדי והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בגדי ומיעוטא דהכא לענין כיבוי אימא איפכא וי"ל דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבגדי דטעונין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא מיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אכל למאי דפרישית ניחא דלא לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוי ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוי:

אבל לא גחלת של עץ. תימה היכי ס"ד דדבר שאין מתכוין שוה לאינה צריכה לגופה דמה ענין זה לזה ובפ' כירה (שבת מב.) נימא עפי גבי הא דשרי שמואל אפילו שיעור לצרף דפריך התם כה"ג ומצי [ט] למימר דס"ד דלא הוה שרי ר"ש דבר שאין מתכוין לכתחילה לי לאו משום דאית [יט] ביה תרתי דהוה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה הלכך רבי יהודה דמחייב באינה צריכה לגופה אוסר כאין מתכוין דהא כהא תניא אכל הכא לי אפשר לפרש כן דמייתי לה אההיא דהמתנדב יין מכיאו ומזלפו על גבי האישים דלא שייך טעמא דאין צריכה לגופה אלא גבי מלאכת דשבת ונכוון פרק ראשון דמגיגה (דף י.) מייתי לה גבי הלכות שבת בהרים התלוים בשערה וצריך לפרש דמשמע להש"ס דהשתא [יז] דכי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופה [יח] ס"ל יש לו למחייב אין מתכוין כמתכוין: **במלאכה** שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה. הקשה בהלכות גדולות דבשמעתא קמייתא דשבת (דף ג.) קאמר שמואל כל פעורי דשבת פטור אכל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר הלד לבי והלד נחש ומפים מורסא פי' דשרו רבנן משום לבר דגופא [יט] דלד נחש ומפים מורסא לא מיפטר אלא לר"ש דפטר מלאכה שאינה צריכה לגופה כדאיתא בפ' שמנה שרצים (שבת קז:) ודוחק [כ] הוא לתרץ בהלכות גדולות ור"מ מיירי דהא דתניא דה אמר שמואל [בהדי] פטור ומותר (קאמר) לאו משום דס"ל הכי אלא כלומר מאן דס"ל שהוא פטור קסבר דפטור ומותר כמו שמדקדק שמואל בסוף האורג (שם קז.) דודאי פטור ומותר קאמר מיהו אגן לא קיימא לן כשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה כדאשכחן רבא דהוא בתראה דסבר כר"ש ברים נוטל (שם קמא:) ואמוראי דפרק כל כתבי הקדש (שם קכא:) דאמרי כל המזיקין דהרגין בשבת ואפילו מאן דאסר לא פליג אמתני' דעל עקרב אלא תשון הלכך מותר להפים מורסא בשבת להוציא ממנה ליחה:

הדרן עלך כל התדיר

שלנה ושנטמאה. פירוש לן דמה ונטמא דמה ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוי הא מדאוריתא זורקו לכתחילה כדאמרינן (פסחים דף פ:) [כ] דם שנטמא וזרקו בשוגג הולרה וי"ל יאלנה דמיירי כגון שנשבר הקרן או אינו על מזבח למלן דאית ליה [שאינו מרלה] (יומא דף ז:): **ושקבלו** פסולין וזרקו את דמה. פירש בקונטרס לו זרקו [יא] ואע"ג דאפילו כשרה אם נתן דמה לאחר זריקה אין טעון כיבוי כדאמר לקמן פרט לזה שכבר הוזה מיאלנעא לקמן כ' וא"ע בפ"ק דמעילה (דף ה.): **יכול תהא** [ו] דם חטאת העוף טעון כיבוי ת"ל זאת. והוא הדין קדשים קלים [ז] מימעטי מזאת ותימה דבסוף פירקין (דף לח.) מרבי מזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת מה חטאת מתקדשת בבגדי אף כל מתקדש בבגדי והשתא מנ"ל דאתיא היקישא לרבות כל הקדשים כחטאת לענין בגדי ומיעוטא דהכא לענין כיבוי אימא איפכא וי"ל דאשכחן דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה סברא הוא לאוקומה היקישא לענין להתקדש בבגדי דטעונין מריקה ושטיפה מקדש קדשים והשתא ל"ל קרא מיפוק לי מהיקישא דחטאת דכל קדשים טעונין מריקה ושטיפה כחטאת אכל למאי דפרישית ניחא דלא לאו דאשכחן מריקה [ושטיפה] בהדיא הוה מוקמי היקישא לענין כיבוי ומיעוטא דזאת למעוטי מריקה ושטיפה ובלוי:

מסורת הש"ס

(א) [שבת מג.], (ב) תוספ' דמעילה [פסחים ע"ב], (ג) [ינבמות סז.], (ד) ת"כ צו פרש' ג [תב"ן] ה"א, (ה) מעילה ה., (ו) ת"כ שם פ"ו ה"א, (ז) ת"כ שם פרש' ג [תב"ן] ה"כ, (ח) שבת לא:, (ט) לקמן קד:, (י) לקמן צג., (יא) רף צג., (יב) ולעיל מה. ושי"נ.

הגהות הב"ח

(כ) גמ' שבן נהמה כמוהה ושחיטה כמוהה שחיטת צפון וקבלת לפון כלי וקרן:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה שקבלו כו' דשמואל עושה שירים. עי' לעיל דף לד ע"ב תוס' ד"ה פטול:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל וכל בקדש שיר"מ. וכנכסיי כל בקודש. ועי' בליקוטים: ב) נדרי אתה השלחן והמנחות. ולפנינו מוקן שמן' עפ"י כה"ג עפ"כ. וכנ"ל ומ"כ הניכו והשמן של המנחות. ועי' שמו"ק: ג) ל"ל שניתו שיר"מ והרי"ב: ד) יהא (ר"ש): ה) ביבוי מן התורה כל"ל (ר"ש): ו) וכיבוי זה לאו (ר"ש): ז) כי' ל"ק שאינו צריך לו דהלואי שלא בבה ודמי כו': ח) כש"מ טקף בקדש לא תאכל באש תשרף ומרבינן וכו': ט) שמחוצתן (ר"ש): י) ל"ל מפני שהוא (ר"ש): יא) עי' שטמ"ק: יב) אין דמה טעון (ר"ש): יג) נקלם ספרי דיל כ"ש ושקבלו פסולין אם דמה או זרקו את דמה. ואיצטריך לאשמועינן פסולים ואע"ג דהא אפילו כשרים שניתו דמן לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוי כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה איצטריך לאשמועינן פסולין ולמימר דדם דחטי הוא ואין הנותר במזרק כשר לזריקה ולא תימא יחזור הבשר ויזרק ע"כ. חו היא נוסחת הסוס: (פסיקתא) (ר"ש. שיר"מ. כתה"ר): יד) תמהני, הא מפרש בגמ' פ"ק דמעילה דף ה' ע"א דגרסינן לה והגמ' עצמה מקשה קושיא זו ע"ש (תוס' מהורש"ם וצ"ל): טו) מולי ל"ל דמעי: טז) דאית ליה נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור הלכך וכו' כל"ל. ועי' תוס' שבת מב ל ד"ה אפילו (ר"ש): יז) נדרי השתא: יח) לגופה בבהרין ה"נ כל"ל (ר"ש): יט) דגופא והשתא ביון דס"ל לשמואל כר' יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה מדאורייתא היכי שרי רבנן משום צערא דגופה דצד וכו' כל"ל (ר"ש): כ) ודחוק (ר"ש): כא) עי' לעיל לות יג ד"ה להנסת ל"ק: כב) היקות דפסול עושה שירים ליתא בכתה"י דרש"י ובש"מ. ועי' בלה"ש ס"ה וקר"ל שנתקבו בזה: כג) עי' לקמן נב ע"ב בתוספ' ד"ה לכל הקדשים. ומעמל שמוצל תוקן כל"ל והר"ת שאר קדשים: כד) בכתה"ר וג' ומכ"ב ובה"ר מני הכל [במקום הר"ל]. ותקן לפי"ר שהא בגליעת כלי. ותימה סיכון שאתה"ב [כ"ה גם כה"ר ומה"ב. ובה"ר ליתא] סיפין לא נידם פתרינה. ובכ"ר ליתא פירי' ואלו הוא מלעמת דקרא [שמות לא] את הסריות ולא סיעים. ומ"ש אתה"ב שנטמאו ראשון כו'. בכה"ר ובה"ר ליתא שנטמא. ול"ע לדבר דיבור זה על נכון:

עין משפט נר מצוה

לה א מי' פ"ו מהלכות מיסודי מזבח הלכה (כ):
א ב מי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח:
ב ג מי' פ' שם הלכה כ:
ג ד מי' שם הלכה ג:
ד הו מי' שם הלכה כ:

תורה אור השלם

1. וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף: ויקרא ו, כג
2. הבזך המזבח אתה ואכלתה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד:
ויקרא ו, יט
3. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא:
ויקרא ו, יח

מוסף רש"י

אבל לא גחלת של עץ. לאיסורא דאוריתא היא וחייב סקילה: אפילו גחלת של עץ נמי. דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, וכל כבר אינו צריך לגופו סוף מעשי ממתין לו מהבהבי פמילה (שבת מב.): בבדתאה. כעל לגבדה, ל"ל שם מקום שהוא כנגד שמו נגבל (ביבמות מז.): בי עשרה. לפרסם לת הדבר (ביבמות מז.):

ליקוטים

בקדש באש תשרף. פי' הכי כתיב קרא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. ודורש המקרא כאילו כתיב וכל בקדש באש תשרף וקי"ל. (מהרש"ל. פסחים מד א)

שיטה מקובצת

ושקבלו פסולים כו'. פי"ב לו לו קאמר בקבלו פסולים חזקו כשרים לו זרקו פסולים אבל קבלו כשרים. דהא לרבי שמעון בפ"ב דיומא מעיל לא היתה לו שעם כשבר מין דקבלו כשרים. ועוד דתמה מעילה (דף ה.) משמע דחטא קאמר. לכן נראה לי דחזקו קאמר ואי"ם קבלו שרים (ולפ"ז) משמע דאם חזקו פסולים. אבל כשרים חזקו דמה שעון כיבוי דאל"כ למה לי זרקו פסולים. וקשה דהא כתיב אשר יזה מדמו יזה לשכבר הוזה. א"ל דהיינו אם קבלו כשרים חזקו כשרים דאין דמה שעון כיבוי דהא מתיב אשר יזה מדמו אלא בדקבלו פסולים לאמוראין דפסול עושה שרים דלו לא הי מי אלא קבלו פסולים מ"מ הוה מלי למהוי דדמה שעון כיבוי מאי פריך הא לאמוראין אמאי. וכי תימא דפריך מה לחמרא. ל"ב מאי דפריך מה לחמרא. ל"ב מאי מהדר ליה ר"ל מתמשנו. סוף סוף אינה לאמוראין מה לחמרא. דפריך מלמתא. ל"ל דס"ל דאין דמה משמע שמוך לחרוב הנשמע דרש"ל לנאמנות הוא דאמה. כך מירץ תמיה. לו נמי לא הים לקושיא דאמר דלאו דאמאה כתיב: (הרש"ל)

ר"ש: ד"ה דדם והשמן נרמינן. ל"ב כתב הר"ש ל"ל דלא נרמינן מנחות. וכשעם תשוב דדם ושמן לחים הם ואינם נכרים על האש לכן עושה לשם מערכה כפי עצמן. אבל מנחות לחה יבשים כפי עצמן. ים פסרים שנוכרים בשלמן והמנחות. ל"ל דהא הסיפון שבל בשלמן שנמצאתי דישון מתנחות. וכשעם תשוב דדם ושמן לחים הם ואינם נכרים על האש לכן עושה לשם מערכה כפי עצמן. אבל מנחות לחה יבשים כפי עצמן. ים פסרים שנוכרים בשלמן והמנחות. ל"ל דהא הסיפון שבל בשלמן שנמצאתי דישון מתנחות. ומיהו מה שפירש הקונטרס דלו לו קמני לא הוה קרי ליה לא היתה לו שעת כשבר. אלא נראה דקבלו אינם זרקו הפסולין קאמר. ואמר דבקבלה נחוד מיפסל מ"מ מה שנעשה בבהמה עדיין ראוי הוא שלם קבלו כשר ואינה ממני טעון כיבוי. אבל כשזרקו לפולי אותו שנעשה בבהמה הוה ראוי שכבר נעשה שרים ואמרינן דפסול עושה שרים ומדפרשים (הרש"ל ל"ל ר"ש):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com